

Opgroeien met internet

In 2007 kwam de eerste iPhone uit en de kinderen die nu op de middelbare school zitten maken deel uit van de generatie die opgroeit met smartphones en sociale media (de zogenaamde internetgeneratie, 'iGen'). Door deze generatie een aparte naam te geven, suggereren we dat er duidelijke verschillen zijn met een vorige generatie. Maar is dat ook zo? Inmiddels zijn er op grote schaal onderzoeken gedaan waardoor we voorzichtig kunnen beschouwen op welke manier deze generatie anders is dan generaties ervoor (zoals de Millennials en Generatie X). We weten natuurlijk dat correlatie en causaliteit niet altijd hetzelfde zijn, dus het is niet makkelijk te zeggen waardoor iets veroorzaakt wordt. Maar wel is vast te stellen dat de huidige groep jongeren anders is dan vorige generaties. Door een serie grootschalige onderzoeken te vergelijken, laat Jean Twenge in haar boek *iGen* (2017; zie ook <bit.ly/ltm-twenge>) zien wat mogelijkwerwijs het effect was van de introductie van smartphones. Wel moet daarbij worden opgemerkt dat de grootste dataset uit de Verenigde Staten komt en geconstateerde verschillen ook te maken kunnen hebben met culturele verschillen.

Sociaal experiment

Je kunt het zien als een enorm sociaal experiment dat we hebben uitgevoerd met de hele maatschappij: wat gebeurt er als je een product uitbrengt waardoor iedereen altijd online kan zijn en waardoor je altijd informatie kunt opzoeken en verbonden kunt zijn met andere mensen? Een product waar meteen een aantal bedrijven op zijn ingesprongen met programma's die nu bijna niet meer weg te denken zijn: Facebook, Whatsapp, Instagram, Twitter, YouTube, Google, noem ze maar op. We zien veel jongeren die uitermate vaardig zijn in het gebruik van deze media. Waar voorheen contact met leeftijdgenoten over de landsgrenzen heen lastig te organiseren was (zelfs ondanks het grotere gemak van e-mail), hebben ze nu gesprekken met mensen over de hele wereld. Je zou zeggen dat we daarmee nu een generatie hebben die veel beter is in communicatie en technologisch veel vaardiger. Maar laten de statistieken over de iGen dat ook zien?

Wat misschien gold als sociaal experiment, is voor veel van de genoemde bedrijven uitgegroeid tot een experiment om geld te verdienen. Sommige van deze bedrijven hebben een verdienmodel op basis van het verslavend effect van hun

apps. Maar is dat wel zo erg als velen denken? Laten we kijken naar de cijfers:

- Gemiddeld besteden jongeren van deze generatie meer dan twee uur per dag aan *texting* (bijvoorbeeld via WhatsApp), twee uur aan op internet browsen, en anderhalf uur aan gamen.
- Daarnaast is er ook een hoop videochatten en kattenfilmpjes kijken.
- Sinds 2014 spenderen 16/17-jarige leerlingen per week zelfs meer tijd aan internetten dan aan face to face communiceren (we hoeven maar in de school rond te kijken en we zien leerlingen naast elkaar zitten of staan, starend op hun schermpjes en niet echt met elkaar in gesprek).

- Bovendien laten de cijfers zien dat ze een stuk minder vaak het huis uitgaan zonder ouders.

Maar is er naast deze factoren nog meer veranderd?

Ja, dat is er zeker. Er is een serie verontrustende statistieken over de toename van depressie- en angststoornissen onder deze leeftijdsgroep. Hoe meer tijd tieners op hun schermen zitten, hoe groter de kans dat ze aangeven dat ze symptomen van depressie vertonen. Ze voelen zich eenzaam, en krijgen minder slaap. Ook is er een stijging van zelfmoordpogingen. De statistieken lijken daarmee te bevestigen wat docenten om zich heen zien: steeds meer leerlingen en

studenten leiden aan ernstige depressieklachten.

Communiceren

En nu? Wat moeten wij hiermee? We kunnen ze moeilijk al die technologie weer afpakken en hopen dat alle nare dingen dan weer afnemen. En we weten ook nog niet goed genoeg wat de precieze oorzaken zijn van alle factoren. Wat wel duidelijk is, is dat deze generatie verregaande consequenties ervaart van deze technologische en daarmee samenhangende maatschappelijke veranderingen. Het lijkt verstandig om een aantal aanbevelingen van Jean Twenge serieus te overwegen. Ze pleit voor het bewust inbouwen van tijd

Foto: Anda van Riet

zonder telefoons door telefoonloze momenten af te spreken, of een maximum te stellen aan het gebruik per dag. Verder moeten we als opvoeders alert zijn op de symptomen van angst- of depressiestoornissen, zelfs al bij jonge kinderen.

Het belangrijkste lijkt ons kinderen niet zonder meer het gebruik te verbieden of gedwongen in te perken, maar te laten ervaren dat tijd zonder telefoon plezierig en betekenisvol kan zijn. Dat betekent voor ons als docenten dat we ook goed na moeten denken over het gebruik van technologie in onze lessen. Lessen waarbij leerlingen het grootste deel van hun tijd doorbrengen achter een scherm zijn niet per se uitdagende lessen (de kans is zelfs groot dat ze dat niet zijn). Als leerlingen ergens de ruimte kunnen krijgen om te leren hoe ze met elkaar van persoon tot persoon kunnen communiceren, dan is dat in een goed doordachte taalles waarin die ruimte didactisch is ingebouwd. ■

Roland Buijn & Henk la Roi

LITERATUUR

Twenge, J. (2017). *iGen: Why today's super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy – and completely unprepared for adulthood – and what that means for the rest of us.* Atria Books.